

IN MEMORIAM JANEZ ROTAR

(BREZOVICA PRI LJUBLJANI, 4. 5. 1931 – LJUBLJANA, 16. 10. 2013)

Ugledni slovenist in slavist, prof. dr. Janez Rotar, starosta slovenskih srbokroatistov, pisatelj in kritik, je preminil po hudi bolezni dne 16. oktobra 2013. V svojem bogatem in ustvarjalnem življenju, v desetletjih raziskovalnega in pedagoškega dela, s številnimi in odmevnimi predavanji na Filozofski fakulteti ter na Pedagoški akademiji v Ljubljani in v Mariboru, na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, na profesorskih gostovanjih na univerzah v Zadru, Vidmu, Trstu, Saarbrucknu, Celovcu (Klagenfurt), Budimpešti (idr.), z literarnozgodovinskimi prispevki v okvirih mednarodnih znanstvenih simpozijev v Zagrebu, Dubrovniku, Beogradu, Sarajevu, Sofiji, Kijevu, na Dunaju, v Gradcu, Celovcu, Rimu, Trstu, Monoštru (Szombathely) (idr.), z dosežki dolgoletnega zavzetega dela in literarnoteoretičnega raziskovanja, lastne nadarjenosti, razgledanosti in širokega znanja, z izkušnjami uredniškega in prevajalskega dela, je ustvaril nenadomestljiv, obsežen in tehten slovenistični, slavistični, kroatistični in srbokroatistični opus znanstvenih del.

Kot dolgoletni vodja študija južnoslovanskih jezikov in književnosti na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani (od 1954. l. kot predavatelj, od 1978. l. izredni in od 1983. l. redni profesor, od 1997. profesor v pokoju), na Oddelku za slovanske jezike in književnosti ter Katedre za zgodovino hrvaške in srbske književnosti (tudi črnogorske in bosensko-hercegove književnosti) je nadaljeval delo ustanoviteljev Univerze v Ljubljani, ki so načrtovali akademsko poučevanje vseh slovanskih jezikov in književnosti, in ustvaril strokovno trdno jedro slovenske srbokroatistike in makedonistike, temelje njenih študijskih programov pa zasidral v pedagoško-raziskovalnih znanstvenih dosežkih sodobnega časa.

Z veliko truda in znanja, z vztrajnimi vsestranskimi prizadevanji, je v sedemdesetih letih prvi zastavil štiriletni diplomski študij Hrvaškosrbskega/srbskohrvaškega jezika in književnosti oziroma književnosti srbskohrvaškega/hrvaškosrbskega jezikovnega izraza ter ga trajno uvrstil med študijske smeri na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani oziroma v Sloveniji, ter v osemdesetih letih v okvir novoustanovljene Študijske smeri Hrvaški, srbski in makedonski jezik s književnostmi.

Profesorjeva bibliografija obsega preko 300 literarno-esejističnih, literarnozgodovinskih, literarno-jezikovnih, stilnih, in kulturno-političnih, narodnostnih enot, to je študij, razprav in esejev, v katerih je izvirno obravnaval raznotera vprašanja: starejšo slovansko dobo (Primož Trubar), ustno slovstvo (n. p. znana balada 'Omer i Merima'), sodobne tokove v slovenski in južnoslovanskih književnostih (n. p. Jože Javoršek, Drago Jančar, Isak Samokovlija, Mihailo Lalić, Meša Selimović), v prozi (n. p. Vladan Desnica, Ivan Aralica, Ivo Andrić, Danilo Kiš), v poeziji (France Prešeren, Anton Aškerc, Tone Seliškar, Antun Branko Šimić, Tin Ujević, Miroslav Krleža, Vasko Popa), v drami (n. p. obsežni opus Miroslava

Krleže), v mladinski književnosti (n. p. Oton Župančič), in v znanstveno-pedagoški dejavnosti (n. p. Fran Ramovš, Janko Jurančič, Antun Barac, Mihovil Kombol, Emil Štampar, Aleksandar Belić, Jovan Skerlić, Dimitrije Vučenov), v zamejstvu in v slovenskem jeziku, literaturi, v političnem življenju.

Bil je pobudnik in soavtor več pomembnih knjižnih izdaj (n. p. ugledne zbirke '100 romanov'), avtor uvodnih študij (n. p. o Meši Selimoviću, Milošu Crnjanskem) in avtor številnih izvirnih monografij, med njimi o življenju in delu Frana Maslja Podlimbarskega, Primoža Trubarja, Vuka Stefanovića Karadžića (*Socialna in politična misel Podlimbarskega*, Ljubljana 1969; *Primož Trubar in južni Slovani*, Ljubljana 1988; *Die Nationwerdung der Slowenen und die Reformation*, Muenchen 1991; *Karadžićevo pismo o vladarju in vladanju*, Ljubljana 1987), o slovenskem jeziku in književnosti (*Književnost in spoznavanje*, Ljubljana 1985; *Slovenščina in slovenstvo*, Ljubljana 1996; *Naš jezik*, Ljubljana 2000), o sodobnih literarnoteoretičnih vprašanjih (*Struktura i iskaz. Pitanja književne recepcije*, Sarajevo 1980) ter o delu slovenskih jezikoslovcev v obdobju po ustanovitvi države južnih Slovanov v prvi polovici dvajsetega stoletja (*Korespondenca med Franom Ramovšem in Aleksandrom Belićem*, SAZU, Ljubljana 1990) (idr.). Ob tem je (pod psevdonomimom Florijan Majnik) spisal tudi priljubljeno mladinsko avtobiografsko knjigo *Konji, ti dobri konji* (Ljubljana 1985), objavil več deset prispevkov v tedanjih odmevnih jugoslovanskih kulturnih glasilih, bil pa je tudi urednik antologije jugoslovanske proze (*Prebujenje*, Ljubljana 1985) in mesečnika za kulturo *Dialogi* (Maribor, 1970); z odmevnim esejem je sodeloval v knjigi avtobiografskih prispevkov uglednih slovenskih avtorjev *Pričevanja. Iz lastnih korenin* (Ljubljana 1984).

Profesor Rotar je bil tudi izvrsten predavatelj na številnih javnih predavanjih, in, seveda, v predavalnicah njegove Filozofske Fakultete Univerze v Ljubljani, strog izpraševalec pri izpitih številnih rodov študentov, slovenistov in srbokroatistov-makedonistov, naklonjen in zahteven mentor pri podiplomskem študiju, odgovoren predstojnik Oddelka za slovanske jezike in književnosti ...

Prav na začetku svoje poklicne poti, leta 1957, se je profesor Janez Rotar, kot lektor in pozneje predavatelj slovenskega jezika in književnosti zaposlil v Zadru, na Filozofski fakulteti te ugledne Univerze, kjer so predavali številni hrvaški slavisti in v mednarodnem prostoru uveljavljeni znanstveniki, n. p. Zlatko Vince, Fran Petre, Franjo Švelec, Dalibor Brozović, Nikola Ivanišin, Glorija Rabac, Nikica Kolumbić, Nevenka Košutić Brozović, Nikolaj Preobraženskij, Žarko Muljačić, Miroslav Kravar, Zlatan Jakšić, Petar Vajda, Branimir Glavičić i dr.

Med njimi se je dobro počutil in si poglobil sicer že izredno obsežno znanje o hrvaški in drugih južnoslovanskih jezikih in književnostih, o katerih je rad predaval v poznejših desetletjih. Vzljubil je starodavno mesto ob morju, njegovo zgodovino, Fakulteto, vodnjake, cerkve ... Hrvaški ustvarjalci umetniške besede, Miroslav Krleža, Tin Ujević, Antun Branko Šimić, Ivan Aralica, Luko Paljetak (idr.) so ostali med njegovimi najljubšimi avtorji, o katerih je predaval z izrednim poznavanjem in zavzetostjo; s kolegi iz Zadra, predvsem profesorjem Antejem Murnom, je do zadnjih dni vzdrževal redne in prijateljske stike.

V Zadru je profesor Rotar predaval do leta 1964, in s svojim prizadevnim in uspešnim delom na Univerzi, v Matici hrvatski, v obnovljeni slavistični knjižnici, odprl pot slovenistom Štefanu Barbariču, Zoltanu Janu in Lojzetu Krakarju.

O teh plodovitih letih znanstvenega in pedagoškega dela v Zadru, o prijateljskih in ustvarjalnih stikih na Fakulteti in Univerzi, je dr. Janez Rotar večkrat govoril in tudi javno zapisal:

"Ostajam hvaležen usodi, da sem imel priložnost delati na zadrski fakulteti ..."
(*Pričevanja II*, PK, Ljubljana 1984, stran 117).

Ob tej boleči izgubi se njegovi kolegi, slavisti in slovenisti, sodelavci, študentje, bralci in prijatelji s spoštovanjem in hvaležnostjo spominjamo njegovih besed in naklonjenosti.

Vladimir Osolnik